
První doktorka filozofie na české Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze

První doktorka filozofie na české Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze

„Co se teje funkce tukového tělesa, jest nade vši pochybnost reservoírem výživných látek v čas potřeby, jak dosvědčují experimenty s hladověním různých individuí. O phagocytose proti tvrzení Kovalevského, van Reesa etc. nebylo nikde ani při hystolysí ani sledu, ani jediný fakt neodpovídal tomuto názoru a nepodpíral zjev phagocytosy a funkci phagocytů ani v tvorbě nového ani v starém ani v novém tělese tukovém kteréhokoli stadia hmyzu a jeho proměny. O původu tukového tělesa se dosud nemohu samostatně vysloviti, protože prozatímni můj materiál neodpovídal takovým požadavkům. Rovněž o oenocytech se nemohu určitěji vysloviti, neboť kromě vos jsem je málokde pozorovala, a to vždy jako vzácnost. O tom hodlám studovati v příštích svých prácech, které budou pokračováním vstupu tohoto do studia o tukovém tělese hmyzu.“

Tato slova napsala Marie Baborová v roce 1901 na závěr své disertační práce na Filozofické fakultě české Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze. Po skončení studií se evidentně chtěla vydat na vědeckou dráhu a rozvíjet výzkumy, které během studia započala. Patřila k prvním studentkám, které se u nás rozhodly završit vzdělání univerzitním diplomem.

Již roku 1895 se zapsala mezi mimořádné posluchačky Filozofické fakulty české Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze, o dva roky později mohla studovat řádně díky vyhláše připouštějící ženy ke studiu na filozofických fakultách. Zajímaly ji především přírodní vědy, které si zapsala u profesorů zoologie Antonína Friče a Františka Vejdovského, geografa Jana Palackého, chemika Vojtěcha Šafaříka či geologa Jana Nepomuka Woldřicha. Zároveň navštěvovala jako mimořádná posluchačka některé přednášky na lékařské fakultě německé univerzity u profesora histologie a embryologie Josefa Viktora Rohona a dalších.

Obhájila rigorózní práci ze zoologie s posudky od Antonína Friče a Františka Vejdovského. „První dámská promoce v Praze,“ hlásal dobový tisk, „...velevýznamný to den pro všechny naše inteligentní kruhy ženské, vyvrcholení velkého díla naší geniální Krásnohorské, která nám všem stvořila Minervu.“ V pondělí 17. června 1901 byla Baborová promována v Karolinu jako první žena v historii doktorkou filozofie za účasti předních představitelů české společnosti, např. Františka Ladislava Riegera a Charlotty Masarykové. Shodou okolností v Praze v té době pobýval i císař František Josef I., který se s ní též sešel a projevil zájem o její práci.

Po promoci začala pracovat v Ústavu pro zoologii, srovnávací anatomii a embryologii české univerzity. Vedle toho zpracovala několik hesel pro Ottův slovník naučný. Se svým bratrem lékařem Josefem Baborem pracovala soukromě na velkém slovníku přírody, který zůstal rukopisným torzem. Zúčastnila se 5. mezinárodního zoologického kongresu v Berlíně, který např. přijal Mezinárodní pravidla zoologické nomenklatury. Podnikla i řadu studijních cest za přispění svého strýce právníka Aloise Babora, jenž podporoval již její vysokoškolská studia.

Marie Zdeňka Baborová-Čiháková (17. 1. 1877 Praha – 29. 9. 1937 Čelákovice)

Marie Baborová-Čiháková pocházela z rodiny řídícího učitele obecné školy v Bubnech Josefa Babora, navštěvovala obecnou i měšťanskou školu u sv. Jakuba na Starém Městě pražském. V roce 1890 se stala jednou z prvních studentek prvního dívčího gymnázia v Rakousku, pražské Minervy. Patřila tehdy zároveň k jeho nejmladším studentkám, když jí v den zápisu chyběly ještě čtyři měsíce a 17 dní do dovršení čtrnácti let.

V roce 1903 se provdala za Stanislava Čiháka, původně bankovního úředníka, který se stal roku 1910 spolujednatel firmy Červenka a Čihák vyrábějící v Čelákovicích zemědělské stroje. Další život Marie Zdeňky Baborové-Čihákové se zcela v duchu tehdejších představ valné většiny společnosti odvíjel v soukromé sféře péče o manžela a dcery Marii a Stanislavu, které se ze svazku narodily. Svou mladší dceru Stanislavu, která zemřela v roce 1923 na španělskou chřipku, přežila Baborová o 14 let. Zemřela krátce po smrti svého manžela 29. září 1937.